

Kokousmuistio

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokous

Aika: Torstai 13.6.2013 klo 9:10-11:30
Paikka: Pihapaviljonki, nh. 375, Snellmaninkatu 5 (sisäpiha), Helsinki
Läsnä: **Puheenjohtaja:**
Antti Vertanen, maa- ja metsätalousministeriö
Jäsenet (tai henkilökohtaiset varahenkilöt):
Sinikka Autere, ympäristöministeriö (Juha Vuorimiehen varahenkilö)
Juha Haataja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Janne Hartman, Jyväskylän kaupunki (Mirja Metsälän varahenkilö)
Sinikka Hartonen, Liikennevirasto
Sami Heikkilä, puolustusministeriö
Sari Kauppinen, sosiaali- ja terveysministeriö
Jarmo Kohonen, Geologian tutkimuskeskus
Rami Ruuska, sisäasiainministeriö (Ari-Pekka Dagin varahenkilö)
Juha Saarentaus, SITO-yhtiöt
Yrjö Sucksdorff, Suomen ympäristökeskus (Kristiina Soinin varahenkilö)
Seppo Öörni, liikenne- ja viestintäministeriö
Asiantuntijat:
Pekka Halme, Maanmittauslaitos
Tapani Sarjakoski, Geodeettinen laitos
Sihteerit:
Antti Rainio, Maanmittauslaitos
Kutsuttuna asiantuntijana (kokouksen alussa):
Olavi Köngäs, Netum

Poissa:
Kai Karsma, työ- ja elinkeinoministeriö
Anne Kauhanen-Simanainen, valtiovarainministeriö
Marja Tammilehto-Luode, Tilastokeskus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi asetettuun neuvottelukuntaan.

1. Asialistan hyväksyminen

Asialista (liite 1) hyväksyttiin muutoksella että edellisen pöytäkirjan tarkastaminen lisätään asiakohdaksi alkuun. Kohta 8 Aloitteet ja lausunnot käsitellään kokouksen alussa.

2. Aloitteet ja lausunnot

Konsultti Olavi Köngäs esitteli kansallisen paikkatietostrategian päivityksen tilanteen (kalvot, liite 2). Hanke käynnistyi tammikuun lopussa. Kyselyyn helmikuussa saatiin 58 vastausta. Hankkeessa on tehty muutosanalyysi ja useita sidosryhmäkuulemisia. Strategiaseminaari pidettiin 17.5.2013. Visiota ja linjauksia tarkistetaan ja niihin liitetään ehdotukset toimenpiteiksi. Strategialuonnoksen on määrä valmistua kesäkuun loppuun mennessä. Strategian painopistettä halutaan siirtää paikkatietoinfrastruktuurista paikkatiedon käyttöön.

Keskustelussa todettiin, että voimassa oleva strategia on syntynyt verkostomaisesti. Kyselyn mukaan arvioidaan, että strategian vaikutus on ollut vähäinen ja todettiin, että asiat ja muutokset tapahtuvat strategiasta riippumatta. Toimintasuunnitelmaa pidetään nyt tärkeänä. Strategialla voisi olla myös rooli tulosohjauksessa ministeriöiden ja laitosten välillä. Tarkistettu strategia voi poiketa nykyisestä niin paljon kuin on tarpeen.

Todettiin, että tähtäin voisi olla vuodessa 2020, jotta visioon saataisiin enemmän tavoitteellisuutta, mutta silti nykyinen strategia kaipaa lähinnä hienosäätöä. Paikkatiedon soveltamisen tulisi näkyä enemmän ja elinkeinoelämällä tulisi olla strategiassa suurempi rooli. Teknologian sijaan työnjaon ja toimintamallin tulisi olla enemmän esillä. Tivitin ohella olisi hyvä kuulla myös toista shokkia eli energia- ja ympäristöalan Cleen Oy:tä.

Todettiin, että tavoitetasoa pitää olla korkea. Strategiassa tulee pyrkiä parantamaan kansallista kilpailukykyä. Suomessa pitää olla parempi ja laajemmin käytössä oleva paikkatietoinfrastruktuuri kuin muualla. Paikkatiedon soveltamiseen tulee synnyttää huipputaiteita. Osaamisen kehittäminen voidaan liittää koko ICT-alan kehittämisen haasteisiin, joissa mm. big data, pelillisuus ja digitaalitalous ovat avainalueita. Strategian tulisi kertoa, mitä eri osapuolten tulisi konkreettisesti tehdä. Ministeriöissä odotetaan ehdotuksia. Paikkatiedolla on keskeinen rooli tulevaisuuden tietoyhteiskunnassa.

Todettiin, että strategian vaikuttavuuden kannalta oleellista on, että keskeiset tavoitteet tulevat kirjatuiksi myös seuraavaan hallitusohjelmaan. Lainsäädäntö on tuoretta ja sitä tulisi myös tarkastella ja tarvittaessa tarkistaa strategian tavoitteita tukevaksi.

Todettiin, että perinteisen paikkatiedon alueelta on päästävää uusille sovellusalueille kuten sosiaali- ja terveysalan sovelluksiin. Eri toimialoja ja hallinnonaloja leikkaava yhteinen visio on tärkeä, mutta konkreettisesti on päästävää uusille alueille ja tunnistettava seuraavan sukupolven paikkatietoratkaisut, joihin tulisi pyrkiä yhteisillä hankkeilla. Strategian tehtävänä on saada aikaan muutosta. On korostettava asioita, jotka tulee tehdä eri tavalla; nykyisten toimintatapojen jatkaminen ei ole strategiaa.

Todettiin, että toimenpideohjelma ja resurssien löytäminen ja osoittaminen toimeenpanoon on keskeistä. Tässä on tunnistettava Tekesin, Akatemian ja EU:n tutkimusohjelmien mahdollisuudet.

Todettiin, että paikkatiedon laadussa on vielä paljon puutteita, jotka estävät yhteentoimivuutta. Julkisen hallinnon on kehitettävä prosessejaan tuottamaan parempaa ja käyttökelpoisempaa tietoa. Inspire-prosessi ohjaa valitettavasti vain tarjontaan, mutta ei laadun parantamiseen. Inspire-tuotteiden valmistaminen vie resursseja, joita tarvittaisiin kansallisiin tarpeisiin vastaamiseen.

Todettiin, että kansainvälisen ja eri maiden kehityksen seuraamiseen pitäisi panostaa enemmän.

Päätettiin, että neuvottelukunta käsittelee seuraavassa kokouksessaan ehdotusta strategiaksi, kun luonnos on valmistunut ja siitä on saatu kommentit eri osapuolilta.

3. Edellisen kokouksen muistion tarkistaminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen 14.5.2013 muistio muutoksitta.

4. Toimintaperiaatteet

Sihteeri kertoi, että Maanmittauslaitos on pyytänyt organisaatioita ilmoittamaan halukkuutensa osallistua sihteeristöön ja myöhemmin pyytänyt nimeämään työskentelyyn osallistuvan henkilön. Laajennetun sihteeristön kokoonpano on muodostunut seuraavaksi:

- Maanmittauslaitos: Panu Muhli, Riikka Kivekäs
- Geodeettinen laitos: Lassi Lehto
- Geologian tutkimuskeskus: Jouni Vuollo (Antti Kahra)
- Ilmatieteen laitos: Mikko Visa
- Liikennevirasto: -
- Suomen ympäristökeskus: Riitta Teiniranta
- kuntien edustaja (Hki): Timo Tolkki

Liikennevirasto lupasi nimetä edustajansa pian viikon 25 alussa, kun organisaation sisäiset nimitysasiat ratkeavat. Juha Saarentaus totesi, että paikkatietoalan yritykset ovat järjestäytyneet (FLIC, Finnish Location Information Cluster) ja osallistuminen sihteeristön työhön saattaa kiinnostaa myös yrityksiä.

Laajennettu sihteeristö panostaa asioiden valmisteluun. Maanmittauslaitos huolehtii tukipalveluista kuten aiemmin.

Sihteeristö esitteli Paikkatietoverkoston (aiemmin Inspire-verkosto) vuosikokouksessa hyväksytyin toimintasuunnitelman (liite 3). Verkosto ehdottaa neuvottelukunnalle yhteistyötä avointen kärkihankkeiden muodossa, joihin verkoston asiantuntijat voivat osallistua. Verkosto valitsi puheenjohtajakseen Kimmo Soukin Bentley Finlandista.

Suunnitelman kolmen kärkihankkeen aiheet ja vastaavat varapuheenjohtajat ovat:

- strategia, Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki
- viestintä, Kristian Jaakkola, Spatineo
- avoin paikkatieto, Pekka Sarkola, Gispo

Keskustelussa hankkeita pidettiin parempana toimintamuotona kuin jaoksia. Strategiatyö ja toimeenpano tarvitsevat hankkeen. Viestinnän ohella tarvitaan myös osallistamista. Paikkatiedon avaaminen on keskeinen uusien palvelujen mahdollistaja.

Todettiin, että strategian toimeenpano voi tuottaa lisää hankkeita. Mittaristot kehityksen ja strategian toimeenpanon sekä vaikutusten seurannassa ovat välttämättömiä ja niitä tulee kehittää.

Todettiin, että datan avaaminen on lähtökohta uudelle liiketoiminnalle. Datan avaamisen lisäksi tarvitaan myös avoimia rajapintapalveluja ja helpdesk-tyyppistä neuvontaa, mutta avaamisen tulisi pikemmin säästää julkishallinnon resursseja kuin lisätä niiden tarvetta. Julkisen hallinnon ei kuitenkaan pidä toteuttaa palveluja, joista yritykset voivat huolehtia. Julkishallinnon keskeisin tehtävä asiassa on laadukkaan tiedon tuottaminen ja avaaminen. On löydettävä optimaalinen taso paikkatiedon laatuun panostamisessa sekä raakatiedon saattamisessa käyttökelpoiseen muotoon.

Todettiin, että julkinen hallinto viestii osaltaan paikkatietoaineistoista ja palveluista ja yrityksillä on keskeinen rooli viestiä paikkatiedon soveltamisen mahdollisuuksista. Paikkatiedon hyödyntämisestä ja hyvistä käytännöistä tarvitaan tietoa, jota tulee levittää. Osallistaminen ja joukkoistaminen ovat tehokkaita keinoja viestinnän vaikuttavuuden lisäämisessä.

Päätettiin, että neuvottelukunta käynnistää yhteistyössä verkoston kanssa hankkeet:

- strategia
- viestintä ja osallistaminen
- avoin paikkatieto

Päätettiin, että neuvottelukunta nimeää hankkeille puheenjohtajat seuraavassa kokouksessa syyskuussa. Jäseniltä odotetaan ehdotuksia puheenjohtajiksi joko neuvottelukunnan jäsenten joukosta tai edustetuilta tahoilta. Puheenjohtaja, verkoston nimeämä varapuheenjohtaja ja sihteeristö valmistelevat hankkeen toimintasuunnitelman, joka käsitellään ja hyväksytään neuvottelukunnassa.

5. Paikkatietoinfrastruktuurin yleinen kehittyminen

Sihteeristö totesi, että paikkatietoinfrastruktuurin yleinen kehittyminen on kuvattuna EU:n komissiolle laaditussa raportissa.

6. Paikkatietoinfrastruktuurin toteutumisen seuranta

Sihteeristö esitteli taulukon (liite 4), johon oli tilanne Inspiren toimeenpanon edistymisestä. Tiedot perustuvat Paikkatietohakemiston ja seurannan yhteydessä kerättyihin tietoihin. Säädösten mukaan direktiivin liitteen III piiriin kuuluvien aineistojen osalta oli määräaika 15.5.2013 saattaa aineistot katselu ja latauspalveluihin ja liittää aineistojen ja palvelujen metatiedot hakupalveluun. Valtionhallinnon osalta aineistoluettelossa on 76 aineistoa, joista metatiedot puuttuvat 14 aineiston osalta, katselupalvelut puuttuvat 22 aineiston osalta ja latauspalvelut puolelta aineistoista. Metsäkeskusten aineistojen osalta ei ole metatietoja eikä palveluja. Maakuntien liittojen osalta toimeenpano on hoidettu lähes kattavasti. Merkittävä osa yli 30 000 asukkaan kunnista on laatinut ainakin joistain aineistoista metatietoja ja katselupalveluja, mutta latauspalveluja on vain muutama.

Todettiin, että edellisessä kokouksessa käsitelty raportti ja seurantatiedot toimitettiin määräaikaan 15.5.2013 mennessä EU:n komissiolle. Komissio esittänee yleispiirteisen

yhteenvedon tilanteesta Inspire-konferenssissa Firenzessä juhannuksen jälkeen. Puheenjohtaja nosti esiin ajatuksen, että neuvottelukunta osallistuisi Inspire-konferenssiin vuonna 2014.

7. EU:n komission esitykset

Puheenjohtaja esitteli luonnoksen vastaukseksi (liite 5) EU:n komission selvityspyyntöön. Keskeinen kysymys on tarvitaanko kansalliseen lakiin ja asetukseen muutoksia.

Keskustelussa todettiin, että säädösten tarkistaminen voi olla tarpeen joka tapauksessa. Muiden maiden käytännöt voi toimia vertailukohtana. Dialogi komission kanssa on vielä normaali ja hyvä vaihe.

Todettiin, että on ilmeistä, että lakia paikkatietoinfrastruktuurista joudutaan tarkistamaan lähinnä paikkatietopalveluja koskevalta osin. Tämä edellyttää, että paikkatietopalvelujen merkitys ja niihin liittyvät tehtävät selkiytyvät tulevassa komission asetuksessa. Paikkatietopalvelut ja käynnistyspalvelut (Spatial data services and Invoke services) ovat olleet hyvin epäselviä jo direktiivin valmistelusta lähtien.

Todettiin, että neuvottelukunta puoltaa kansallisen lain tarkistamista, joka tarjoaa myös mahdollisuuden keskustelulle kansallisista tavoitteista. Varsinaiset lainmuutokset ovat eduskunnan asia.

Ahvenanmaa on pyytänyt saada omaan valmisteluunsa vastauksen käyttöönsä ennen sen toimittamista komissiolle. Pyyntöön suhtaudutaan myönteisesti. Vastaus tulee toimittaa ulkoasiainministeriölle 24.6.2013 mennessä.

8. Kansalliset soveltamisohjeet

Sihteerin kertoi lyhyesti, että [Julkisen hallinnon paikkatiedon viitearkkitehtuurin](#) uusi luonnosversio on julkaistu (v.0.8, 5.6.2013). Luonnoksessa on pyritty ottamaan huomioon kansallisen palveluväylän tuleva viitearkkitehtuuri, jonka valmistelua esiteltiin verkoston Arkkitehtuuriryhmän kokouksessa 7.6.2013. Paikkatiedon viitearkkitehtuuri tulee viimeistellä ja harmonisoida muiden viitearkkitehtuurien kanssa valtiovarainministeriön ohjauksen mukaan. VM on julkaissut aiemmat versiot Yhteentoimivuuportaaliin.

Keskustelussa todettiin, että viitearkkitehtuuri on laaja dokumentti, johon perehtyminen vaatii aikaa ja asiantuntemusta. Kunnille palveluja tarjoavat yritykset toivovat, että niiltä tilattaisiin kannanotto viitearkkitehtuurin luonnokseen.

Todettiin, että Juhtan arkkitehtuurijaos sekä Paikkatiedon JHS-ryhmä tulevat käsittelemään viitearkkitehtuuria. Paikkatietoasiain neuvottelukunta voi valmistella ja antaa oman viitearkkitehtuurista lausunnon.

9. Paikkatietoinfrastruktuurin käyttöehdot ja rajoitukset

Sihteerin totesi, että [Paikkatietoinfrastruktuurin palvelusopimuksesta](#) (Luonnos 25.3.2013) ei ole uusia versioita. Maanmittauslaitos on omalta puoleltaan linjannut, että sopimus on vapaaehtoinen ja se tehdään niiden paikkatiedon ja palvelujen tuottajien kanssa, jotka sopimusta tarvitsevat. Lisenssipalvelut tullaan toteuttamaan siten, että käyttö ei edellytä sopimusta. Osapuolet voivat kuvata paikkatietotuotteiden ja palvelujen käyttöehdot roolipohjaisesti lisenssipalvelussa samaan tapaan kuin resurssien kuvailu metatietojen avulla on mahdollista hakupalvelussa ilman sopimusta.

10. Aloitteet ja lausunnot

Paikkatietostrategian valmistelu käsiteltiin kokouksen alussa. Asiakohdassa ei ollut muita käsiteltäviä asioita.

11. Muut asiat

Seuraavat neuvottelukunnan kokoukset päätettiin pitää syyskuussa ja joulukuussa. Syyskuun kokouksessa käsitellään ainakin paikkatietostrategiaa, kärkihankkeita ja niiden puheenjohtajien valintaa sekä Inspire-tietotuoteryhmien työn edistymistä.

Sihteeri selvittää sopivan ajankohdan Doodle-palvelun avulla.

Puheenjohtaja kiitti Antti Rainiota sihteerityöstä hänen jättäessä työnsä Maanmittauslaitoksessa 15.6.2013 alkaen.

[Paikkatietoasiain neuvottelukunta](#)